

Nit d'Ànimes: reviuem els esperits mitològics de la Cerdanya

Puigcerdà proposa per Tots Sants una celebració recuperada de la tradició ancestral del Pirineu amb personatges com en Rosegacebes, en Papassa o en Jan de Gel

Alguns dels personatges de la Nit d'Ànimes. / GAEL PIGUILLEM

Miquel Spa

La Nit d'Ànimes de Puigcerdà s'ha convertit en una cita ineludible del calendari cultural de la Cerdanya. Des de finals de la primera dècada d'aquest segle, l'any 2009, Puigcerdà viu una festa de Tots Sants pròpia que neix de la recuperació dels éssers mitològics de la vall i el Pirineu. En aquests més de quinze anys, els nens i joves de la comarca han conegut i après els noms i les amenaces dels mites que van conèixer els seus avis en contes davant del foc.

La Nit d'Ànimes neix de les antigues tradicions del Pirineu vinculades al record dels difunts i als esperits errants, i s'ha recuperat amb l'objectiu de reivindicar aquest patrimoni immaterial davant la influència de les celebracions més americanitzades del Halloween. El cap de setmana més proper a Tots Sants, els carrers de Puigcerdà s'omplen de màgia, misteri i folklore amb la desfilada dels Espantanens, els éssers mitològics del Pirineu.

Centenars de veïns i visitants acompanyen aquests personatges fantàstics en una rua nocturna que recorre el nucli històric de la vila, amb el suport musical de la colla local de diables.

La Tinyosa de la rua dels Espantanens / GAEL PIGUILLEM

A més de la Tinyosa, una de les últimes a recuperar-se. la Nit d'Ànimes reuneix altres figures del bestiar pirinenc i català: en Rosegacebes, ànima errant condemnada a vagar per sempre per haver robat cebes a un veí; en Papassa, un gegant encaputxat i tenebrós; la Nit, que habita als cims de Meranges; en Camunyes, una bèstia devoradora de criatures; en Banya Verda, un dimoni amb una enorme banya al front; en Jan de Gel, vingut de la vall de Ribes; la Mort, amb el seu sac temut; la Fou de la cova de Bor, i altres com el Caragot, la Ginebreda o el Peirot. Durant el recorregut, els Espantanens ballen en diversos punts del poble al ritme dels timbalers.

Des del Grup de Recerca de la Cerdanya, els organitzadors recorden que un dels seus objectius és "la recuperació de les tradicions etnològiques pròpies dels Països Catalans, especialment del Pirineu i de la Cerdanya". Amb la Nit d'Ànimes, volen "retornar aquests personatges de llegenda a la memòria col·lectiva i fer-los coneguts entre les noves generacions".

En aquesta nit de dissabte, els Espantanens, uns personatges típics del folklore europeu espanten la mainada, omplen els carrers i places de la Vila de riures, ensurts, caramels i molta diversió. "Des del Grup de Recerca de Cerdanya, l'Associació Cultural La Tribu i l'Ajuntament de Puigcerdà els hem volgut escenificar de manera simpàtica, alguns dels quals són originaris de Cerdanya, com el Rosegacebes (del Vilar d'Urtx), la Nit (de Meranges) o en Papassa (de Grus i Bellver)". Aquett divendres la Rua de les Ànimes no s'ha pogut celebrar per problemes d'organització, però si s'ha mantingut els Contes de la Cripta, i la desfilada dels Espantanens d'aquest dissabte, dues activitats complementàries que permeten conèixer els indrets històrics més terrorífics de Puigcerdà i una sèrie de relats per no dormir.